

Applied Business and Economics Journal

e-ISSN: 2956-7432

2023 Vol.1 pp. ix-xii

doi: 10.61089/abej.2023.1.36

Zrównoważony rozwój: Jak zarobić na ratowaniu planety?Andrzej Mierzwa

Partner Zarządzający Funduszu Private Equity 21 Concordia, członek Business Advisory Council i wykładowca w Szkole Biznesu Politechniki Warszawskiej, prezenr autorskich programów gospodarczych: "Barometr Gospodarczy" i „Horyzonty” w Dobrym Radiu oraz „Kapitałne Rozmowy” na YouTube, współzałożyciel Central Europe Trust Co.Ltd. w Londynie

Published: 23 September 2023

CC BY 4.0

Temat zasad zrównoważonego rozwoju nie jest nowy. Już w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku w amerykańskim stanie Kalifornia pod wpływem federacji konsumentów rozpoczęto wprowadzanie przepisów regulujących prowadzenie działalności gospodarczej tak, by chronić środowisko. Dzisiaj w rosnącej liczbie krajów akcjonariusze, w tym duzi inwestorzy instytucjonalni zaczynają wymagać od przedsiębiorców przestrzegania podobnych norm prawnych.

Prof. Mark Kramer z Harvard Business School powiedział w niedawnym wykładzie o kreowaniu wartości w biznesie z uwzględnieniem kwestii zrównoważonego rozwoju, że większość z nas uważa, iż biznes jest w konflikcie ze społeczeństwem (Kramer, 2023). Tymczasem według prof. Kramera to właśnie biznes może rozwiązywać napięcia między społeczeństwem, czyli konsumentami i swoimi interesariuszami, czyli managerami, akcjonariuszami i inwestorami. Bo tylko biznes posiada odpowiednie do tego środki finansowe, które znacznie przewyższają możliwości rządów i organizacji pozarządowych. Ten proces rozpoczął się od wprowadzania zasad odpowiedzialności biznesu poprzez procedury CSR¹ i ESG². Ale dopiero od niedawna firmy zaczynają widzieć sens ekonomiczny w budowaniu swych strategii tak, aby były zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju. Przez wiele lat inwestorzy instytucjonalni wprowadzali w funduszach private equity³ zasady ESG. Kompatybilność polityki inwestycyjnej funduszy w przedsiębiorstwa była i jest bardzo

¹ CSR - Corporate Social Responsibility (Społeczna odpowiedzialność biznesu) to zasada realizacji celów ekonomicznych przedsiębiorstwa jak osiągnięcie zysku i prowadzenie inwestycji przy jednoczesnym respektowaniu polityki środowiskowej i społecznej. Obejmuje między innymi zasady etycznego prowadzenia działalności gospodarczej.

² ESG - Environmental and Social Guidelines (Środowiskowy i Społeczny Ład Korporacyjny) to zespół zasad, które pozwalają interesariuszom zrozumieć jak dane przedsiębiorstwo zarządza czynnikami ryzyka związanymi z ochroną środowiska, zdrowiem, bezpieczeństwem pracy i polityką filantropii.

³ Private equity – fundusze zarządzające kapitałem powierzonym przez instytucje finansowe i prywatnych inwestorów, inwestujące powierzone środki w rozwój firm, aby przyspieszyć wzrost ich wartości w okres kilku lub kilkunastu lat.

często warunkiem powierzenia środków przez inwestorów. Podobnie jak obowiązek publikowania przez spółki zarządzające funduszami corocznych raportów monitorujących parametry ESG w spółkach portfelowych. I wystawiania ocen, które wskazują, w jaki sposób każda spółka wyznacza sobie cele zrównoważonego rozwoju, jak je realizuje, jak managerowie uwzględniają parametry ESG w swoich budżetach i planach operacyjnych.

Od pewnego czasu widać bardzo ciekawy trend. Raporty ESG nie są już w opinii managerów uciążliwym obowiązkiem, narzucanym przez inwestorów finansowych i audytorów. Zaczynają być oceniane jako ważny element strategii działania, identyfikacji nowych kierunków rozwoju przedsiębiorstwa. Firmy takie jak amerykański Apple zaczynają raportować, jak „zieloni” są ich podwykonawcy i dostawcy.

Prof. Kramer (2023) nawiązał w swoim wykładzie do filmu „Beyond Zero”. Opowiada on historię amerykańskiej firmy Interface, producenta wykładzin podłogowych, notowanej na giełdzie, która rozwijała się dynamicznie do momentu, kiedy w latach dziewięćdziesiątych próbowała sprzedać swoje wykładziny klientowi w Kalifornii i usłyszała odmowę popartą opinią eksperta ds. środowiska, że produkt nie jest biodegradowalny i jako taki nie może być dopuszczony do użycia w stanie Kalifornia. Ray Anderson, prezes i główny akcjonariusz Interface, gdy dowiedział się o tym, zapytał swoich doradców prawnych, co może się stać, jeśli wszystkie stany USA wprowadzą podobne jak w Kalifornii przepisy. „Zbankrutujesz w kilka lat” -usłyszał w odpowiedzi.

Prezes Anderson przygotował plan ratowania swojej własnej firmy poprzez ratowanie planety. Przedstawił go swoim pracownikom, dostawcom i klientom. Na początku kurs firmy na giełdzie zniżkował, gdyż inwestorzy uznali, że firma, zamiast wypłacać im dywidendę, będzie inwestować wypracowany zysk w niesprawdzone technologie. Anderson stworzył specjalny zespół doradców i przez dwadzieścia lat pracował nad zmianą surowców, zmianą technologii produkcji, i co najważniejsze nad zmianą mentalności własnych pracowników. Jest w filmie taki moment, gdy zespół stara się wyeliminować klej, którym klejono płytki wykładziny do podłogi. W efekcie znalezienia innego systemu łączenia płytek nagle przed Interface otworzył się rynek domów mieszkalnych, bo wyeliminowano toksyczny klej, dodatkowo same płytki bez klejenia można było kłaść np. na parkiet jak prawdziwy dywan. Czyli przyjazny środowisku produkt pozwolił firmie na opanowanie nowego rynku i zapewnił dodatkowe zyski. Po dwudziestu latach pracy Interface ogłosiła, że zmniejszyła zużycie wody, wolumen odpadów, emisję dwutlenku węgla o ponad 90%. Przeszła także prawie w 100% na OZE. Jak to ujął Ray Anderson „Nasza fabryka tak wpływa na środowisko jak rosnący obok las”.

Także w Polsce mamy podobne przypadki udanej transformacji. Na konferencji EEC Trends, która odbyła się 6 lutego 2023 w Warszawie jedną z nagród dostała firma Famur z Katowic. Do niedawna kojarzony z produkcją maszyn górniczych Famur już ponad 70% sprzedaży realizuje w innych sektorach od fotowoltaiki przez produkcję baterii, energetykę wiatrową po dystrybucję energii. Firma właśnie zmieniła nazwę z Famur na Grenevia.

To bardzo ważny przykład, bo tzw. branża okołogórnicza zatrudnia na Śląsku kilkakrotnie więcej pracowników niż same kopalnie i w przeciwieństwie do nich nie otrzyma żadnego wsparcia rządowego.

Wielu przedsiębiorców uważa, że cała historia Zielonego Nowego Ładu jest sztuczką marketingową, prowadzącą do generowania niepotrzebnych kosztów. Ale coraz więcej firm zaczyna zmieniać nastawienie i stają się przykładem dla innych, często z powodów tak oczywistych jak groźba utraty klientów na rzecz konkurencji. Sukces samochodu elektrycznego Tesli spowodował, że dzisiaj nie ma firmy samochodowej, która nie produkuje modeli elektrycznych i nie planuje modeli wodorowych. Choć jeszcze kilka lat temu prezesi konkurencyjnych firm przepowiadali Tesli bankructwo. Podobnie jak słynny amerykański inwestor Warren Buffett, który jeszcze na początku pandemii mówił, że nie czas ratować róż, gdy płoną lasy, niedawno ogłosił, że będzie zamykał swoje kopalnie węgla kamiennego i likwidował swoją elektrownię opalaną węglem. W jej miejsce planuje zbudowanie elektrowni atomowej we współpracy z innym amerykańskim inwestorem Billem Gatesem, założycielem Microsoft.

Także wielu polityków chce bronić status quo, mylnie myśląc, że zapewni im to głosy wyborców. Ale są rządy, które chcą wesprzeć biznes w procesie transformacji. Rząd francuski zapewnił Air France finansowanie pomostowe w trakcie pandemii, ale postawił warunek, aby linia lotnicza zaczęła ograniczać loty na kierunkach, gdzie pociąg pokonuje tę samą trasę w czasie krótszym od trzech godzin. Przyznajmy, że obok biznesu także rządy mają swoją część odpowiedzialności – zbyt wiele czasu stracono, zanim zaczęto wprowadzać regulacje środowiskowe.

Nasz polski oparty o węgiel sektor energetyczny staje się dla naszej gospodarki hamulcem, ograniczającym dopływ międzynarodowych inwestorów, którzy szukają coraz częściej nie tylko lokalizacji wyposażonej w niezbędną infrastrukturę drogową, wykwalifikowanych pracowników i przyjaznych regulacji fiskalnych, ale stawiają wymóg zasilania zieloną energią dla swego przemysłu. I wiele nowych fabryk trafia na tereny wschodnich Niemiec, gdzie OZE zapewniają znaczącą część produkcji energii elektrycznej dla przemysłu.

No i rzecz najważniejsza – bardzo wiele zależy od obywateli, czyli konsumentów, bo bez zmiany naszych przyzwyczajeń cywilizacyjnych i transportowych niewiele zdołamy. To wymagający lat program edukacji całego społeczeństwa. Warto w tym zakresie zerknąć na francuską inicjatywę Citoyens pour le Climat (Obywatele dla Klimatu), którą powołał kilka lat temu Prezydent Macron, której celem jest zaproponowanie zmian w podejściu do konsumpcji energii.

Prezes Anderson z Interface powiedział w filmie „Beyond Zero”, że podczas gdy inni widzą go jako przedsiębiorcę, który osiągnął sukces, on widzi siebie jako legalnego złodzieja, okradającego swoje wnuki z ich planety. Jego następcą Jay Gould powiedział natomiast: „To biznes niejako przez przypadek doprowadził do degradacji naszej planety. Ale jeśli biznes podejdzie do jej ratowania z dobrym planem, to na pewno się uda”.

Są oczywiście także zjawiska negatywne określane mianem greenwashingu, w wolnym tłumaczeniu „zielonego mydlenia oczu”. Tym pojęciem obejmuje się nieuczciwe praktyki

przedsiębiorstw, które próbują przekonać konsumentów, że ich produkty są ekoprzyjazne, co w rzeczywistości nie jest prawdą. Ale w miarę rozpowszechniania systemów ekoaudytów, które coraz częściej stosują inwestorzy i same firmy, greenwashing można dzisiaj zidentyfikować i zgłosić do specjalnych rejestrów, których powstaje coraz więcej w internecie.

Konkludując, można stwierdzić, że inwestorzy finansowi i banki, oraz firmy notowane na giełdzie pod naciskiem opinii publicznej w kwestii polityki zrównoważonego rozwoju stały się prekursorami „zielonej gospodarki.” Wprowadzane zmiany dotyczą także ich dostawców i klientów, a produkowanie w zgodzie z zasadami Zielonego Nowego Ładu obejmuje coraz więcej podmiotów gospodarczych. Coraz więcej z nich zaczyna też rozumieć, że zasady ESG to nie kłopotliwa i kosztowna sprawozdawczość, ale sprawczość w zaoferowaniu klientom i interesariuszom lepszego produktu czy usługi, które zapewnią firmie lata harmonijnego rozwoju, ograniczając jednocześnie negatywny wpływ na środowisko naturalne.

Bibliografia

Kramer, M. (2023). *Purpose and Profit: Creating Shared Value*. Harvard Business School.

HaveyPro Cinema. *Beyond Zero*. <https://beyondzerofilm.com>

Famur. *We have won the WNP Awards 2023!* <https://famur.com/en/we-have-won-the-wnp-awards-2023>

Olszacka, K. (2023, 9 maja). *Greenwashing to powszechne zjawisko*.